

Nr 5

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1967/68 inom socialdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

DRIFTBUDGETEN

Femte huvudtiteln

Socialdepartementet m. m.

1:o) **Socialdepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 (bilaga 7, punkt A 1, s. 13 och 14 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1967) framlagda förslag, vilket innebär en med 465 000 kr. ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialdepartementet: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 994 000 kr.

2:o) **Socialdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 2, s. 14), vilket innebär en anslagshöjning med 20 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

3:o) **Kommittéer m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 3, s. 14), vilket innebär en ökning av anslaget med 300 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 4 400 000 kr.

4:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt A 4, s. 14 och 15), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kr.

Allmän försäkring m. m.

5:o) **Försäkringsdomstolen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 1, s. 18), vilket innebär en ökning av anslaget med 115 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försäkringsdomstolen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 052 000 kr.

6:o) **Försäkringsdomstolen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 2, s. 19), vilket innebär en ökning av anslaget med 9 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försäkringsdomstolen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 69 000 kr.

7:o) **Försäkringsrådet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 3, s. 19 och 20), vilket innebär en ökning av anslaget med 116 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försäkringsrådet: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 925 000 kr.

8:o) **Försäkringsrådet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 4, s. 20), vilket innebär en ökning av anslaget med 4 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försäkringsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 37 000 kr.

9:o) **Riksförsäkringsverket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt B 5, s. 20—22) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckning för riksförsäkringsverket föra upp en tjänst som avdelningschef i Co 2, dels ock till Riksförsäkringsverket: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 19 852 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 17 557 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sundin* (I: 55) och den andra inom andra kammaren av herr *Börjesson* i Falköping (II: 74), har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om att samma ersättning bör utgå till på eget initiativ när-

varande suppleanter som till ordinarie ledamöter vid sammanträden med styrelsen för allmänna försäkringskassorna på länsplanet.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 74.

Utskottet har ingen erinran mot anslagsberäkningen eller mot vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit.

Yrkande i syfte att ersättning bör utgå till på eget initiativ närvarande suppleanter efter samma grunder som till ordinarie ledamöter vid sammanträden med styrelser för de allmänna försäkringskassorna på länsplanet framställs i motionerna I: 55 och II: 74. Enligt lagen om allmän försäkring m. m. må suppleant närvara vid styrelsens sammanträden och skall alltid underrättas om tid för sammanträde. Ingenting hindrar suppleant att särskilt kallas till sammanträde även om den ordinarie ledamoten är närvarande, t. ex. då suppleantens synpunkter är av särskilt intresse eller för att bereda honom tillfälle till viss inblick i styrelsearbetet. Det ankommer enligt nämnda lag på riksförsäkringsverket att fastställa arvoden såvitt angår ledamöter och suppleanter. Utskottet anser att frågan inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att på personalförteckning för riksförsäkringsverket föra upp en tjänst som avdelningschef i Co 2;

b) till *Riksförsäkringsverket: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 19 852 000 kr.;

II. att motionerna I: 55 och II: 74 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

10:o) **Riksförsäkringsverket: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 6, s. 23), vilket innebär en ökning av anslaget med 10 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksförsäkringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 490 000 kr.

11:o) **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 8, s. 24 och 25), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 6 800 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 14 500 000 kr.

12:o) **Bidrag till sjukförsäkringen.** Kungl. Maj:t har (punkt B 9, s. 25 och 26) föreslagit riksdagen att till Bidrag till sjukförsäkringen för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 480 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 455 milj. kr.

I förevarande sammanhang har utskottet haft följande motioner till behandling, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Bengtson* och *Dahlén* (I: 397) och den andra inom andra kammaren av herrar *Ohlin* och *Hedlund* (II: 512), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag innebärande att ungdom i åldern 16—19 år skall äga rätt till samma tandvårdsförmåner som nu gäller inom mödratandvården,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson* (I: 523) och den andra inom andra kammaren av herrar *Turesson* och *Magnusson* i Borås (II: 661), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Bidrag till sjukförsäkringen för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 445 000 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 512 samt motionerna II: 661 och II: 804.

Utskottet berör även två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner* (I: 90) och den andra inom andra kammaren av herr *Andersson* i Luleå *m. fl.* (II: 119), i vilka tagits upp frågor om ungdomstandvård m. m.

Beträffande innehållet i dessa motioner hänvisas till motionen II: 119.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag om medelsanvisning för budgetåret 1967/68 grundas på en uppskattning av försäkringskassornas utgifter och en därur gjord beräkning av statsbidragsandelen. Statsbidraget regleras slutligt i efterskott sedan de faktiska utgifterna blivit kända. För de utgifter som avser grundsjukpenning m. m. utgår statsbidraget fr. o. m. år 1967 med 40 %.

I motionerna I: 523 och II: 661 hemställs att anslaget anvisas med 445 milj. kr. eller 35 milj. kr. mindre än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Hemställan förenas med ett i motionerna I: 634 och II: 804 framställt yrkande om sänkning av den statliga bidragsandelen för de förut nämnda utgifterna från 40 till 37 %. Riksdagen har den 8 mars 1967 (L²U 1967: 11) avslagit sistnämnda yrkande. Statsutskottet avstyrker under återopande därav motionerna I: 523 och II: 661 och tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag.

Departementschefen anmäler i propositionen att frågan om införande av en allmän tandvårdsförsäkring får uppskjutas i avvaktan på resultatet av en skyndsamt utredning angående folktandvårdens ställning och organisation m. m. Remissbehandlingen av sjukförsäkringsutredningens betänkande Tandvårdsförsäkring (SOU 1965: 4) har visat, att vissa grundläggande frågor rörande folktandvården måste klarläggas. Därvid skall även undersökas vägar att motverka befarade arvodeshöjningar inom privattandvården som skulle minska försäkringens reella värde. I direktiven för den nu

tillkallade utredningen anför departementschefen bl. a. som ett förstahandsmål för en effektiv folktandvårdsorganisation att kostnadsfri, organiserad barntandvård skall kunna erbjudas samtliga barn i åldrarna upp till 17 år.

Folktandvården är nu öppen för alla men skall vara i huvudsak inriktad på organiserad avgiftsfri barntandvård för vissa åldersgrupper till och med det år då barnet fyller 16 år. Ungdomar får från och med det år de fyller 17 år till och med det år de fyller 19 år nedsättning med 25 % å avgifter enligt taxa. Huvudmannen kan bestämma lägre avgifter.

Inom den allmänna försäkringen kan utgifter för viss tandläkarvård ersättas om behandlingen föranletts av sjukdom eller meddelats i anslutning till havandeskap.

I motionerna I: 397 och II: 512 förordas att utgifter för tandläkarvård av ungdom i åldern 16—19 år bör ersättas inom den allmänna försäkringen på samma sätt som tandvård, meddelad i anslutning till havandeskap, och hemställs att förslag därom begärs hos Kungl. Maj:t. Motionerna I: 90 och II: 119 innehåller förslag som syftar till införande av en i princip avgiftsfri ungdomstandvård genom att den avgiftsfria barntandvården byggs ut att omfatta åldrarna till och med 21 år, delvis med anlitande även av privatpraktiserande tandläkare. I samtliga dessa motioner anförts att beslut bör kunna fattas utan att avvakta den tillsatta utredningen om folktandvården.

Motionerna anvisar två vägar att nå förbättrade tandvårdsförmåner för ungdom. Enligt utskottets mening bör dock en reform på detta område anstå intill dess den tillsatta utredningen lämnats tillfälle att lägga fram förslag. Utskottet anser därför att yrkandet angående förbättrad ungdomstandvård i motionerna I: 397 och II: 512 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Av samma skäl avstyrker utskottet motionerna I: 90 och II: 119, såvitt nu är i fråga. Hemställan härom görs under punkten 51.

Utredningen har även att behandla frågor som direkt hänför sig till folktandvårdens kapacitet. I de nämnda motionerna I: 90 och II: 119 föreslås att riksdagen begär översyn av villkoren för statsbidrag till folktandvården. Utskottet förutsätter att utredningen, som inte har att behandla statsbidragets storlek, dock berör även de i motionerna anförda hilhörande frågeställningarna och finner därför någon riksdagens åtgärd i detta hänseende inte erforderlig. Hemställan härom görs under punkten 51.

I de nämnda motionerna I: 397 och II: 512 föreslås riksdagen begära förslag som syftar till en förbättring av den förebyggande tandvården och upplysningsverksamheten på detta område. Utskottet finner det angeläget inte minst att tandvårdsbehovet minskas genom en effektiv profylaktisk verksamhet särskilt bland barnen. Den väsentliga del av denna verksamhet som bedrivs inom eller i anslutning till den organiserade barntandvården är, som motionärerna anför, främst en huvudmännens uppgift. Möjligheterna härvidlag till ökad effektivitet torde komma att beröras av utredningen.

Även upplysningsverksamheten i övrigt bedrivs i inte ringa omfattning. De nämnda motionerna bör därför inte heller i denna del föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer i detta sammanhang,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 523 och II: 661 till *Bidrag till sjukförsäkringen* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 480 000 000 kr.;

II. att motionerna I: 397 och II: 512, såvitt avser tandvårdsförmåner för ungdom, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

13:o) Vissa yrkesskadeersättningar m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt B 10, s. 26 och 27), vilket innebär en ökning av anslaget med 200 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa yrkesskadeersättningar m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

Ekonomiskt stöd åt barnfamiljer m.m.

14:o) Allmänna barnbidrag. Kungl. Maj:t har (punkt C 1, s. 28 och 29) föreslagit riksdagen att till Allmänna barnbidrag för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 595 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 575 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner* (I: 292) och den andra inom andra kammaren av fru *Ryding m. fl.* (II: 369), har hemställts att riksdagen måtte besluta uppräknat anslaget till 1 765 milj. kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 448.

Utskottet. Motionsyrkandet har förenats med ett yrkande i motionerna I: 359 och II: 448 om höjning av de allmänna barnbidragen från den 1 juli 1967 med 100 kr. till 1 000 kr. per år och barn. Riksdagen har den 1 mars 1967 (L²U 1967: 3) avslagit det sistnämnda yrkandet. Med hänsyn därtill och då medelsberäkningen inte föranleder erinran hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 292 och II: 369 till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 595 000 000 kr.

15:o) **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 2, s. 29 och 30), vilket innebär en minskning av anslaget med 200 000 kr., hemställer utskottet,
att riksdagen må till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 000 kr.

16:o) **Bostadsrabatter.** Kungl. Maj:t har (punkt C 3, s. 30—32) föreslagit riksdagen att till Bostadsrabatter för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 225 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 235 milj. kr.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Göran Karlsson* och *Högström* (I: 284) och den andra inom andra kammaren av herr *Almgren m. fl.* (II: 354), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att familjepolitiska kommitténs uppdrag vidgas till att även utreda frågan om statliga hyressubventioner åt handikappade,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Lorentzon m. fl.* väckt motion (II: 54), vari föreslagits att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att förslag utarbetas till höstriksdagen 1967 om införande av ett statligt grundbidrag till kommunerna för utgivande av kommunal hyressubvention till handikappade enligt i motionen angiven riktning.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna I: 284 och II: 54.

Utskottet. Departementschefen har anmält avsikten att på grundval av familjepolitiska kommitténs i år väntade betänkande föreslå en familjepolitisk reform under budgetåret 1968/69.

Mot medelsberäkningen har utskottet ingen erinran.

Frågan om hyressubventioner till handikappade tas upp i motionerna II: 54 samt I: 284 och II: 354. I den förstnämnda motionen begärs förslag om statligt grundbidrag för kommunala hyressubventioner, medan i de sistnämnda motionerna föreslås att frågan om statliga hyressubventioner för denna grupp skall överlämnas till familjepolitiska kommittén. I samtliga tre motioner förordas en hyressubvention för handikappade av den typ som införts av vissa städer för att täcka den del av hyran som överstiger 15—20 procent av familjeinkomsten.

Kommunalt bostadstillägg till folkpension kan utgå enligt de grunder kommunen bestämmer till folkpensionär med ålderspension, förtidspension eller änkepension eller till den som har hustrutillägg. Förtidspension kan utgå till den, vars arbetsförmåga på grund av bl. a. handikapp varaktigt nedsatts med minst hälften.

Pensionärsbostadsbidrag kan beviljas för lägenhet som bebos av person som fyllt 60 år, yngre person med folkpension eller annan mindre bemedlad person om särskilda skäl föreligger därtill. Ett sådant skäl är t. ex. att vårdbidrag i form av invaliditetsersättning utgår. Bostadsförbättringsutredningen har (SOU 1964: 41) föreslagit en ny utformning av dessa bidrag. Pensionsförsäkringskommittén har enligt tilläggsdirektiv i juni 1965 att pröva om syftet med dessa bidrag kan tillgodoses inom ramen för ett folkpensions-system med nya inkomstprövade tilläggsförmåner.

Invalidbostadsbidrag kan utgå för sådan ändring m. m. i bostad som erfordras för rörelsehindrad invalids särskilda behov. Förbättringslån — helt eller delvis räntefritt och stående — lämnas inte blott person som fyllt 60 år eller eljest har folkpension utan även handikappad utan folkpension. Invalidbostadsbidrag och förbättringslån kan utgå jämsides.

Socialpolitiska kommittén har gjort en sammanställning Social omvårdnad av handikappade (SOU 1964: 43), som bl. a. berör samhällsstödet till de handikappades bostäder. I direktiven för handikapputredningen har departementschefen anfört att socialpolitiska kommitténs nämnda kartläggning bör följas upp av en undersökning som även kan stimulera till ytterligare initiativ och aktivitet från kommunernas sida.

Enligt 1947 års lag om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande har kommunerna rätt att genom egna ekonomiska åtgärder främja bostadsförsörjningen. Det har därvid förutsatts, att statens mer generella stöd kan behöva kompletteras med individuellt anpassade åtgärder.

1965 års riksdag (L²U 1965: 44) godtog principen att staten skulle överta kommunernas kostnader för de statligt reglerade folkpensionsförmånerna mot att kommunerna helt skulle svara för de kommunala bostadstilläggen. Detta ställningstagande hade även samband med samma riksdags beslut (SU 1965: 78, 130) om skatteutjämningsbidrag till kommunerna.

Möjligheterna att med stöd av invalidbostadsbidrag eventuellt i förening med förbättringslån göra äldre bostäder mer lämpade för de invalidiserade handikappade är såvitt angår det ekonomiska stödet goda. I samband med den gjorda inventeringen av åldringarnas bostäder torde initiativ ha tagits även för att rusta upp handikappbostäder. Utskottet understryker vikten av att kommunerna tar fortsatta initiativ i sådan riktning och att upplysning lämnas om invalidbostadsbidragen.

I motionerna påtalas att hyresnivån som sådan kan hindra främst handikappade utan kommunalt bostadstillägg och pensionärsbostadsbidrag att efterfråga lämpliga lägenheter. Kommunernas möjligheter att med individuella bidrag överbrygga dessa förhållanden har inte ansetts komma samtliga behövande till del. Förslagen syftar därför till utredning av direkta statliga insatser eller till ett stimulansbidrag till kommunerna. Utskottet anser att bedömanden med denna bakgrund bör med beaktande av de förut berörda finansieringsprinciperna grundas på bl. a. handikapputredningens under-

sökningar, vilka kommer att börja bli tillgängliga under innevarande år. Utskottet föreslår därför att motionerna inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Bostadsrabatter* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 000 kr.;

II. att motionen II: 54 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 284 och II: 354 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

17:o) **Ersättning för bidragsförskott.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 4, s. 32 och 33), vilket innebär att anslaget förs upp med oförändrat belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för bidragsförskott* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 000 kr.

18:o) **Omkostnader för statens bosättningslån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 5, s. 33 och 34), vilket innebär ett med 50 000 kr. ökat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Omkostnader för statens bosättningslån* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kr.

Sociala serviceåtgärder

19:o) **Bidrag till social hemhjälp.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 1, s. 37 och 38), vilket innebär en ökning av anslaget med 25 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till social hemhjälp* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 000 kr.

20:o) **Bidrag till anordnande av barnstugor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 2, s. 38 och 39), vilket, jämfört med gällande riksstat innebär en med 8 milj. kr. ökad medelsanvisning, och under erinran att riksdagen för ändamålet på tilläggsstat II till nämnda riksstat anvisat ett reservationsanslag av 14 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av barnstugor* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 000 kr.

21:o) **Bidrag till driften av barnstugor.** Kungl. Maj:t har (punkt D 3, s. 40) föreslagit riksdagen att till Bidrag till driften av barnstugor för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 28 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 24 milj. kr.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Dahlén* och *Bengtson* (I: 204) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hedlund* och *Ohlin* (II: 260), i vilka hemställts att riksdagen måtte a) besluta om statsbidrag till av kommunerna bedriven familjedag-hemsverksamhet i enlighet med vad i motionerna anförts och till Bidrag till driften av familjedaghem för budgetåret 1967/68 under femte huvud-titeln anvisa ett förslagsanslag av 6 milj. kr.; b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till definitiv utformning av det statliga stödet till familje-daghemsverksamheten; samt c) i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala sig för åtgärder för att förbättra familjedaghemsverksamheten samt för de allmän-na åtgärder för förbättrad barntillsyn som i motionerna anförts,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Diesen* (I: 400) och den andra inom andra kammaren av fru *Sund-berg* (II: 515), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att vid den fortsatta utbyggnaden av de integrerade barn-stugorna viss del av det anslagna beloppet reserveras för barnpsykologisk forskning och utvecklingsverksamhet.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 260 och I: 400.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag och vad departementschefen i samband därmed anfört föranleder ingen erinran från utskottets sida.

I motionerna I: 400 och II: 515 föreslås riksdagen hemställa att vid den fortsatta utbyggnaden av de integrerade barnstugorna viss del av det an-slagna beloppet reserveras för barnpsykologisk forskning och utvecklings-verksamhet. I motionerna I: 85 och II: 116, vilka delvis behandlats i utskot-tets utlåtande nr 40, har tagits upp frågor om den utvecklingspsykologiska forskningen. Utskottet anser att finansieringen av dessa uppgifter, vilka även behandlas i familjeberedningens slutbetänkande (SOU 1967: 8), inte bör anknytas till de medel som beräknas för bidrag till barnstugeverksam-heten och avstyrker därför motionerna I: 400 och II: 515.

1966 års riksdag avslag motioner om statsbidrag till familjedaghemsverk-samheten utformat enligt av socialstyrelsen förordade riktlinjer (prop. 1966: 54, SU 1966: 76). Utskottet hade avstyrkt motionerna, bl. a. med hän-visning till kritik som riktats mot bidragets utformning, och funnit att frågan om statligt stöd till denna verksamhet bör tas upp när familjedag-hemsutredningen lagt fram resultatet av sitt arbete.

Ett driftbidrag till familjedaghem, för nästa budgetår upptaget som ett särskilt förslagsanslag av 6 milj. kr., förordas nu i motionerna I: 204 och

II: 260. Statsbidraget föreslås tills vidare utgå med 25 procent av den av kommunerna fastställda ersättningen till dagbarnvårdare. I motionerna hemställs även att riksdagen begär förslag till definitiv utformning av bidragsbestämmelserna.

Utskottet anser att frågan om införande av statsbidrag till familjedaghemsverksamheten kräver ingående överväganden. Familjedaghemsutredningens resultat, som beräknas föreligga under innevarande år, bör avvaktas. Utskottet avstyrker motionerna i de delar de här berörts.

De nämnda motionerna I: 204 och II: 260 innehåller även förslag om att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle uttala sig för åtgärder för att förstärka familjedaghemsverksamheten m. m. I sammanhanget tas upp frågor om bl. a. avdragsregler för beskattning av ersättningar till dagbarnvårdare, utbildning av dagbarnvårdare, tillsynsmöjligheter på skiftande tider, tillsynen av sjuka barn, barnpsykologer, smådagem och tillgången på barn-tillsynspersonal.

Utskottet anser att avdragsreglerna inte nu kräver något riksdagens initiativ, då hithörande frågor torde komma att beröras av familjedaghemsutredningen. 1966 års riksdag biföll motionsyrkanden om utbildning av dagbarnvårdare (ABU 1966: 33, rskr. 309). Riksdagsskrivelsen har överlämnats till familjedaghemsutredningen som i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen, socialstyrelsen och skolöverstyrelsen behandlar frågan. Öppethållandet av barnstugorna togs upp i prop. 1966: 54, där det framhölls att en viktig uppgift för de lokala organen är att med beaktande av lämpligheten ur barnens synpunkt anpassa öppethållningstiderna efter föreliggande behov. En utbyggnad av tillsynen för sjuka barn stöds genom statsbidragen till social hemhjälp. I ett 30-tal kommuner har sammanlagt över 400 barnvårdarinnor anställts. En ytterligare ökning av verksamheten väntas. Frågan om utbyggd hälsokontroll för barn är föremål för uppmärksamhet. Utskottet förutsätter att myndigheterna med uppmärksamhet följer experimentverksamheten med bl. a. smådagem. Beträffande personaltillgången framhöll skolöverstyrelsen i sitt yttrande över familjeberedningens förslag (prop. 1966: 54) att den ökande utbildningskapaciteten vid förskoleseminarierna skall räcka för att möta den planerade utbyggnaden. Sedan hösten 1966 kan ca 1 100 elever årligen tas emot vid dessa seminarier mot 480 elever hösten 1963. Frågan har även berörts i utskottets utlåtande nr 40. Med hänsyn till det anförda finner utskottet att de i motionerna angivna frågorna inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnstugor* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 28 000 000 kr.;

II. att motionerna I: 400 och II: 515 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 204 och II: 260, såvitt de avser statsbidrag till familjedaghemsvksamhet och skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om förslag till definitiv utformning av det statliga stödet, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

IV. att motionerna I: 204 och II: 260, såvitt de avser skrivelse till Kungl. Maj:t och icke behandlats under III., icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

22:o) Bidrag till ferievistelse för barn. Bidrag till semesterhem m. m. Kungl. Maj:t har (punkterna D 4 och D 5, s. 40—46) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet förordade grunder för bidrag till ferievistelse för barn och till semesterhem m. m. att gälla fr. o. m. den 1 januari 1968, dels till Bidrag till ferievistelse för barn för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr., dels ock till Bidrag till semesterhem m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.

I gällande riksstat är uppförda fyra anslag som avser statliga bidrag till ferieresor, barnkolonier, husmoderssemesterverksamhet m. m. Till Ferieresor har anvisats ett förslagsanslag av 1 000 000 kr., till Bidrag till driften av semesterhem ett förslagsanslag av 450 000 kr., till Stipendier för underlättande av husmoderssemester ett reservationsanslag av 1 000 000 kr. och till Bidrag till driften av barnkolonier m. m. ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Elvy Olsson* och herr *Johan Olsson* (I: 520) och den andra inom andra kammaren av herr *Dahlgren m. fl.* (II: 643), har hemställts att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om ändrade grunder för bidrag till ferievistelse för barn.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 520.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär bl. a. att de nuvarande bidragen till resor för barn och vårdare till privat ordnad ferievistelse, till organiserad feriebarnsvksamhet och till barnkolonier förs samman till ett nytt enhetligt statsbidrag till ferievistelse för barn att utgå till kommunerna. De nuvarande bidragen för stöd till husmoderssemester — resor till privat ordnad ferievistelse, resor till semesterhem, stipendier samt driftbidrag till semesterhem — förs samman till ett bidrag. Detta bidrag föreslås utgå dels till semesterhemsanordnare och dels — efter fördelning av socialstyrelsen — till semesterhemsnämnderna för utdelning av resebidrag. De nya reglerna föreslås gälla fr. o. m. den 1 januari 1968.

Statsbidraget till ferievistelse för barn tar enligt vad departementschefen anfört i första hand sikte på behovet av barntillsyn under sommaren, en

utformning som av departementschefen bedömts låta sig väl förena med att hänsyn tas till ekonomiska och sociala förhållanden vid uttagning av barnen.

Uttagningen av barn inom den organiserade feriebarnsverksamheten och till barnkolonier skall enligt nuvarande statsbidragsvillkor ske med hänsyn till barnens sociala och ekonomiska förhållanden. I den till grund för Kungl. Maj:ts förslag liggande departementspromemorian och i det däröver av barnavårdsnämnden i Stockholm avgivna yttrandet anges att koloniverksamhetens inriktning förändrats till att alltmer avse barntillsyn under sommarferierna samt att detsamma i stor utsträckning gäller feriebarnsverksamheten. Det för privat ordnad ferievistelse utgående resebidraget, vilket år 1964 avsåg ca 2 300 barn, utgår om statligt beskattningsbar inkomst inte överstiger 5 700 kr.

I motionerna I: 520 och II: 643 har hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ändrade grunder för bidrag till ferievistelse för barn. Motionärerna finner — under åberopande även av socialstyrelsens uppfattning — det inte motiverat att knyta ferievistelsestödet till barntillsynen och konstaterar att hemförhållandena och den ekonomiska situationen fortfarande kan motivera bidrag utan hänsyn till barntillsynsproblemet.

Utskottet delar uppfattningen att statsbidraget till ferievistelse för barn i första hand bör ta sikte på behovet av barntillsyn. Utskottet utgår från att denna målsättning inte får hindra, att statsbidrag utgår även för ferievistelse för barn, vars sociala och ekonomiska förhållanden motiverar särskilt stöd.

Mot vad departementschefen i övrigt förordad i fråga om grunderna för bidrag har utskottet ej heller någon erinran.

Utskottet, som godtar medelsberäkningen, hemställer,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 520 och II: 643 godkänna vad utskottet anfört beträffande grunderna för bidrag till ferievistelse för barn;

II. att riksdagen må godkänna i statsrådsprotokollet förordade grunder för bidrag till semesterhem m. m.;

III. att riksdagen må till *Bidrag till ferievistelse för barn* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.;

IV. att riksdagen må till *Bidrag till semesterhem m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.

23:o) Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt D 6, s. 46 och 47), vilket innebär en med 2 milj. kr. ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

Myndigheter inom hälso- och sjukvård, socialvård m. m.

24:o) **Länsläkarväsendet m. m.: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 10, s. 52 och 53), vilket innebär att i gällande riksstat uppförda anslagen Länsläkarväsendet: Avlöningar och Provinsialläkare: Avlöningar förs samman till ett gemensamt förslagsanslag samt att medelsanvisningen ökas med 82 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsläkarväsendet m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 970 000 kr.

25:o) **Länsläkarväsendet m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 11, s. 53), vilket innebär att i gällande riksstat uppförda anslagen Länsläkarväsendet: Omkostnader och Provinsialläkare: Omkostnader förs samman till ett gemensamt förslagsanslag samt att medelsanvisningen ökas med 37 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsläkarväsendet m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 471 000 kr.

26:o) **Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 12, s. 54), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 734 000 kr.

27:o) **Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 13, s. 54 och 55), vilket innebär en ökning av anslaget med 23 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 161 000 kr.

28:o) **Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 14, s. 55), vilket innebär en höjning av anslaget med 300 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 860 000 kr.

29:o) **Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 15, s. 55 och 56), vilket innebär en med 118 000 kr. minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 539 000 kr.

30:o) *Statens strålskyddsinstitut: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 16, s. 56 och 57), vilket innebär en ökning av anslaget med 206 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens strålskyddsinstitut: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 670 000 kr.

31:o) *Statens strålskyddsinstitut: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 17, s. 57 och 58), vilket innebär en ökning av anslaget med 31 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens strålskyddsinstitut: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 351 000 kr.

32:o) *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 18, s. 58 och 59), vilket innebär en anslagsökning med 629 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens institut för folkhälsan: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 524 000 kr.

33:o) *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 19, s. 60 och 61), vilket innebär en ökning av anslaget med 423 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 287 000 kr.

34:o) *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 20, s. 61—64), vilket innebär en ökning av anslaget med 1 602 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 12 585 000 kr.

35:o) *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 21, s. 64 och 65), vilket innebär en ökning av anslaget med 1 694 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 8 675 000 kr.

36:o) Statens bakteriologiska laboratorium: Inredning och utrustning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 22, s. 65 och 66), vilket innebär en minskning av anslaget med 631 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens bakteriologiska laboratorium: Inredning och utrustning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 69 000 kr.

37:o) Statens rättsläkarstationer: Avlöningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 28, s. 67 och 68), vilket innebär en ökning av anslaget med 218 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens rättsläkarstationer: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 690 000 kr.

38:o) Statens rättsläkarstationer: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt E 29, s. 68), vilket innebär att under anslaget beräknas även medel som tidigare anvisats under anslaget Vissa rättsmedicinska undersökningar ävensom att medelsanvisningen blir oförändrad, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 384 000 kr.

Öppen hälso- och sjukvård

39:o) Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m. Kungl. Maj:t har (punkt F 1, s. 69 och 70) föreslagit riksdagen att till Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 30 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 27 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sörlin m. fl.* (I: 406) och den andra inom andra kammaren av herr *Allard m. fl.* (II: 501), har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att frågan om ett enhetligt huvudmannaskap för den samhälleliga öppna sjukvården utanför sjukhus tas upp till prövning.

Beräffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 406.

Utskottet. Departementschefen anmäler att Kungl. Maj:t den 16 december 1966 har uppdragit åt statens förhandlingsnämnd att ta upp förhandlingar med Svenska landstingsförbundet angående antalet statsbidragsbe-

rättigade provinsialläkartjänster för tiden efter utgången av innevarande år, då nuvarande överenskommelse i ämnet löper ut. I samband därmed skall nämnden, efter samråd med medicinalstyrelsen, verkställa den utredning och ta upp de förhandlingar i övrigt som kan föränledas av en av landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet i gemensam skrivelse den 17 mars 1966 gjord framställning. I skrivelsen har förbunden bl. a. anfört, att det är nödvändigt att vidta åtgärder för att åstadkomma ett enhetligt huvudmannaskap för den öppna läkarvården i landstingsstäderna.

Utskottet delar den mening som kommit till uttryck i motionerna I: 406 och II: 501, att den som söker läkarvård utanför sjukhus bör få möjlighet till ett fritt val mellan taxebunden och inte taxebunden vård. Motionärerna anför att det för att nå detta mål torde fordras en översyn av stadsdistrikts- och provinsialläkarorganisationerna som syftar till ett enhetligt huvudmannaskap. Då målsättningen för nyssnämnda uppdrag åt statens förhandlingsnämnd torde vara att nå ett enhetligt huvudmannaskap, anser utskottet någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet inte påkallad. Utskottet förutsätter att förhandlingar inleds så snart som möjligt.

Utskottet hemställer med tillstyrkan av Kungl. Maj:ts förslag,

I. att riksdagen må till *Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 000 kr.;

II. att motionerna I: 406 och II: 501 icke må föränleda någon riksdagens åtgärd.

40:o) Läkemedel åt vissa kvinnor och barn. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 2, s. 70 och 71), vilket innebär en ökning av anslaget med 200 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kr.

41:o) Abortförebyggande åtgärder. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 3, s. 71 och 72), vilket innebär en ökning av anslaget med 30 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 520 000 kr.

42:o) Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 4, s. 72 och 73), vilket innebär en ökning av anslaget med 60 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till försöksvis anordnad familjerådgivning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

43:o) **Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 5, s. 73 och 74), vilket innebar en ökning av anslaget med 100 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 300 000 kr.

44:o) **Bidrag till S:t Lukasstiftelsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 6, s. 74), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till S:t Lukasstiftelsen* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 30 000 kr.

45:o) **Allmän hälsokontroll.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 7, s. 74—76), vilket innebär en ökning av anslaget med 100 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Allmän hälsokontroll* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kr.

46:o) **Medicinalstyrelsens skärmbildscentral.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 8, s. 77), vilket innebär en ökning av anslaget med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 820 000 kr.

47:o) **Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 9, s. 78), vilket innebär att anslaget på grund av reservation tas upp endast med formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nyanskaffning av materiel för den statliga skärmbildsverksamheten* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

48:o) **Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 10, s. 78 och 79), vilket innebär en ökning av anslaget med 100 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kr.

49:o) **Skyddsympningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 11, s. 79—81), vilket innebär att anslaget minskas med 3,4 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skyddssympningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 000 kr.

50:o) **Hälsovårdsupplysning.** Kungl. Maj:t har (punkt F 12, s. 81—83) föreslagit riksdagen att till Hälsovårdsupplysning för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 800 000 kr.

I en inom andra kammaren av herr *Norrby m. fl.* väckt motion (II: 365) har hemställts att riksdagen måtte anslå 175 000 kr. till upplysning om tandhälsovård och därför till Hälsovårdsupplysning för budgetåret 1967/68 under femte huvudtiteln anvisa ett sammanlagt anslag av 935 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet. I motionen II: 365 hemställs att riksdagen anslår 175 000 kr. till upplysning om tandhälsovård och att förevarande anslag därför räknas upp med 35 000 kr. i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag. Motionärernas avsikt med förslagen är att Tandvärnet m. fl. organisationer i enlighet med medicinalstyrelsens förslag skall få bidrag med 35 000 kr. nästa budgetår.

Kungl. Maj:t har medgivit medicinalstyrelsen att disponera 140 000 kr. av innevarande års anslag till upplysning om tandhälsovård. Senast förflutna budgetår har 20 000 kr. utgått till Tandvärnet. Utskottet anser nu i likhet med tidigare att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma dispositionen av de medel som anvisas under förevarande anslag.

Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår innebär att anslaget räknas upp med 100 000 kr. till 900 000 kr. Utskottet — som förutsätter att möjligheterna att med hjälp av massmedia nå en stor allmänhet särskilt beaktas vid arbetet med hälsovårdsupplysningen — tillstyrker förslaget. Motionen II: 365 avstyrkes alltså.

Även i de under punkten 12 nämnda motionerna I: 397 och II: 512 berörs frågan om upplysningsverksamhet på tandvårdens område. Dessa yrkanden behandlar utskottet under punkten 51.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 365 till *Hälsovårdsupplysning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kr.

51:o) **Bidrag till driften av folktandvården.** Kungl. Maj:t har (punkt F 13, s. 83) föreslagit riksdagen att till Bidrag till driften av folktandvården för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 11,7 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 11,6 milj. kr.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner* (I: 90) och den andra inom andra kammaren av herr *Andersson* i Luleå *m. fl.* (II: 119), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte

a) uttala sig för att fr. o. m. år 1968 införa en avgiftsfri ungdomstandvård för åldrarna fr. o. m. 17 t. o. m. 21 år enligt i motionerna angivna riktlinjer,

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utarbetandet av härför erforderlig kungörelse,

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa *dels* om en översyn av bestämmelserna angående villkoren för statsbidrag till folktandvården i överensstämmelse med vad som anförs i motionerna, *dels* om att förslag utarbetas rörande en genom ungdomstandvårdens införande erforderlig uppräknning av statsbidragsbeloppen till landstingen;

dels de under punkten 12 nämnda likalydande motionerna I: 397 av herrar *Bengtson* och *Dahlén* samt II: 512 av herrar *Ohlin* och *Hedlund*, i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag syftande till en förbättring av den förebyggande tandvården och upplysningsverksamheten på detta område.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 119 och II: 512.

Utskottet godtar departementschefens anslagsberäkning.

Under punkten 12 har utskottet utvecklat sina synpunkter på motionerna I: 90 och II: 119 samt I: 397 och II: 512. Utskottet har därvid bl. a. uttalat att yrkandena i nämnda motioner, såvitt nu är i fråga, inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 11 700 000 kr.;

II. att motionerna I: 90 och II: 119, såvitt angår avgiftsfri ungdomstandvård m. m. och därav föranledda förslag, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att motionerna I: 90 och II: 119, såvitt angår översyn av statsbidragsvillkoren, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

IV. att motionerna I: 397 och II: 512, såvitt angår förebyggande tandvård m. m., icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

52:o) **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 14, s. 84), vilket innebär att anslaget

liksom i gällande riksstat förs upp med endast formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

53:o) **Ambulans- och räddningsflygtjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 15, s. 84 och 85), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ambulans- och räddningsflygtjänst* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

54:o) **Epidemiberedskap m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt F 16, s. 85 och 86), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Epidemiberedskap m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kr.

Universitetssjukhus m. m.

55:o) **Karolinska sjukhuset: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 1, s. 87—94), vilket innebär en anslagshöjning med 11 024 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska sjukhuset: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 90 914 000 kr.

56:o) **Karolinska sjukhuset: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 2, s. 94 och 95), vilket innebär en med 1 215 000 kr. ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 24 838 000 kr.

57:o) **Karolinska sjukhuset: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 3, s. 95—97), vilket jämfört med för innevarande års anslag på riksstat och tilläggsstat innebär en med 1,8 milj. kr. ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 8 200 000 kr.

58:o) **Serafimerlasarettet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 4, s. 97—100), vilket innebär en ökning av anslaget med 2 318 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Serafimerlasarettet: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 18 263 000 kr.

59:o) **Serafimerlasarettet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 5, s. 100), vilket innebär en ökning av anslaget med 1 740 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Serafimerlasarettet: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 583 000 kr.

60:o) **Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 6, s. 101 och 102) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

61:o) **Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 7, s. 102—106), vilket innebär en ökning av anslaget med 1 487 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 10 637 000 kr.

62:o) **Akademiska sjukhuset i Uppsala: Driftkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 8, s. 106—109), vilket innebär ändrad anslagsrubrik samt oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademiska sjukhuset i Uppsala: Driftkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

63:o) **Akademiska sjukhuset i Uppsala: Utrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 9, s. 109—115), vilket innebär ändrad anslagsrubrik samt en med 700 000 kr. minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Akademiska sjukhuset i Uppsala: Utrustning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 2 850 000 kr.

64:o) **Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 10, s. 116), vilket innebär en ökning av anslaget med 72 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 022 000 kr.

65:o) **Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 11, s. 116—118), vilket innebär en ökning av anslaget med 6 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa sjukhus i Stockholm m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 000 kr.

66:o) **Bidrag till lasarettet i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 12, s. 119 och 120), vilket innebär en ökning av anslaget med 7,5 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till lasarettet i Lund* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 37 500 000 kr.

67:o) **Bidrag till Malmö allmänna sjukhus.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 13, s. 120 och 121), vilket innebär en ökning av anslaget med 3 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 000 kr.

68:o) **Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 14, s. 121 och 122), vilket innebär en anslagsökning med 8 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa sjukhus i Göteborg* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 000 kr.

69:o) **Bidrag till lasarettet i Umeå.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 15, s. 122 och 123), vilket innebär en ökning av anslaget med 3,8 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till lasarettet i Umeå* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 13 400 000 kr.

70:o) **Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 16, s. 123—126), vilket innebär en ökning av anslaget med 400 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för vissa utländska läkare och tandläkare m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

71:o) **Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 17, s. 126 och 127), vilket innebär en ökning av anslaget med 75 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier till studerande vid odontologisk fakultet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 575 000 kr.

72:o) Nordiska hälsovårdshögskolan. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt G 18, s. 127—129), vilket innebär en ökning av anslaget med 154 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nordiska hälsovårdshögskolan* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 718 000 kr.

Övrig sjukhusvård m. m.

73:o) Utrustning av vissa kliniker för psykiskt sjuka m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 3, s. 132—135) vilket innebär ändrad anslagsrubrik och en med 3,2 milj. kr. ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utrustning av vissa kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kr.

74:o) Bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 4, s. 135 och 136), vilket innebär en ökning av anslaget med 25 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att utan vederlag överlåta i statsrådsprotokollet angivet markområde till Västerviks stad;

b) till *Bidrag till anordnande av kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

75:o) Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 5, s. 136—138), vilket bl. a. innebär en ökning av anslaget med 270 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta att sådana anställnings- eller arbetsvillkor för rektorer och lärare vid i statsrådsprotokollet angivna institutioner, som må bestämmas genom avtal, fr. o. m. den 1 januari 1967 skall fastställas under medverkan av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer;

b) till *Bidrag till driften av kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 605 000 000 kr.

76:o) Bidrag till viss hälso- och sjukvård. Kungl. Maj:t har (punkt H 7, s. 138—151) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna i statsrådsprotokollet angivna grunder för statsbidrag till viss hälso- och sjukvård att gälla fr. o. m. den 1 januari 1967, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de åtgärder som

behövs vid övergången till det nya bidragssystemet, dels ock till Bidrag till viss hälso- och sjukvård för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 73 000 000 kr.

Departementschefens förslag under förevarande punkt innebär i huvudsak följande.

Ett antal bidrag, vilka motsvaras av ett lika stort antal anslag i den nu gällande riksstaten, ersätts av ett enda statsbidrag. De bidrag som avses är bidragen till anordnande och drift av psykiatriska kliniker vid lasarett, sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka, barnavdelningar vid lasarett, tuberkulosjukvårdsanstalter, epidemivårdanstalter och sjukhem för långvarigt kroppssjuka, vidare bidragen till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn och till anordnande av förlossningsanstalter, samt dessutom bidragen till avlöningar åt distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor, till avlöningar inom förebyggande mödra- och barnavård samt till understödande av dispensärverksamhet. Vidare läggs de särskilda statsbidragen till andra driftkostnader än lärarlöner vid särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna (platskostnadsbidragen) samt vid epileptikeranstalter in i det nya statsbidraget. Lärarlönebidragen till särskoleundervisningen och anordnandebidragen utgår däremot som hittills.

Det enhetliga bidraget konstrueras som en teknisk avlösning för femårsperioden 1967—1971 av de nuvarande bidragen. Ersättningen beräknas med denna utgångspunkt uppgå till sammanlagt ca 395 milj. kr., vilket belopp fördelas med 73, 76, 79, 82 resp. 85 milj. kr. på åren 1967—1971. Bidraget fördelas mellan sjukvårdshuvudmännen på grundval av den procentuella andel de genomsnittligt haft i utbetalade bidrag de fem senast förflutna budgetåren. Det enhetliga statsbidraget avses utgå för tiden fr. o. m. den 1 januari 1967 med utbetalning i efterskott för varje halvår. Departementschefen utgår från att frågan om en framtida höjning av statsbidragsnivån kommer upp vid förhandlingar mellan sjukvårdshuvudmännen och statens förhandlingsnämnd.

Även de bidrag till enskilda institutioner som f. n. utgår från berörda anslag och som inte omfattas av mentalsjukvårdsreformen räknas in i det enhetliga bidraget. Det blir därför en angelägenhet för landstingen att ge institutionerna ersättning för de statsbidrag som dessa på så sätt går miste om.

Beträffande innebörden i övrigt av förslagen hänvisas till statsrådsprotokollet.

Utskottet godtar de grunder för statsbidragsgivningen till viss hälso- och sjukvård som Kungl. Maj:t föreslagit och som väsentligen innebär en teknisk avlösning av ett 20-tal nu utgående statsbidrag med ett enhetligt bidrag. Mot beräkningen av bidragsbeloppen har utskottet ingen erinran. Kungl. Maj:t bör få begärt bemyndigande att vidta de åtgärder som behövs vid övergången till det nya bidragssystemet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna de i statsrådsprotokollet angivna grunderna för statsbidrag till viss hälso- och sjukvård att gälla fr. o. m. den 1 januari 1967;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de åtgärder som behövs vid övergången till det nya bidragssystemet;

c) till *Bidrag till viss hälso- och sjukvård* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 73 000 000 kr.

77:o) *Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 8, s. 152), vilket innebär en minskning av anslaget med 600 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av radioterapeutiska kliniker* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

78:o) *Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 9, s. 152 och 153), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

79:o) *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 10, s. 153—155), vilket innebär en minskning av anslaget med 3,3 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 000 kr.

80:o) *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 11, s. 155), vilket innebär en ökning av anslaget med 302 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 470 000 kr.

81:o) *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara*. Kungl. Maj:t har (punkt H 12, s. 155—158) föreslagit riksdagen att *dels* medge att det på riksstaten för budgetåret 1961/62 uppförda reservationsanslaget *Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.* disponeras även under budgetåret 1967/68, *dels ock* till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 6,3 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 6,5 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Dahlén* och *Bengtson* (I: 510) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hedlund* och *Ohlin* (II: 644), har hemställts att riksdagen måtte till Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara för budgetåret 1967/68 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1,3 milj. kr. minskat reservationsanslag av 5 milj. kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 644.

Utskottet. Under förevarande anslag har departementschefen bl. a. beräknat ett belopp av 2 460 000 kr. för inköp av nio större röntgenutrustningar och 40 utrustningar för kirurgiska polikliniker, samtlig utrustning avsedd för beredskapssjukhus. I motionerna I: 510 och II: 644 anförs, med hänvisning till de skäl som föranlett en mera restriktiv behandling av försvarsanslagen än tidigare, att det för ifrågavarande ändamål beräknade beloppet bör kunna minskas med 1,3 milj. kr., vilket möjliggör en oförändrad takt för anskaffningen.

Till grund för Kungl. Maj:ts förslag ligger en avvägning mellan samtliga anslagskrav för den civila delen av totalförsvaret — med undantag för civilförsvaret. Enligt vad utskottet erfarit har åtgärder för krigssjukvården givits en förhållandevis hög prioritering bland de totalförsvarsändamål för vilka medel beräknats för budgetåret 1967/68. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker motionerna I: 510 och II: 644.

Vidare tillstyrker utskottet att det för budgetåret 1961/62 uppförda reservationsanslaget Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m. får disponeras även under budgetåret 1967/68.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 510 och II: 644 till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 6 300 000 kr.;

II. att riksdagen medger att det på riksstaten för budgetåret 1961/62 uppförda reservationsanslaget Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m. disponeras även under budgetåret 1967/68.

82:o) *Viss krigssjukvårdsutbildning m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt H 13, s. 158 och 159), vilket innebär en ökning av anslaget med 165 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Viss krigssjukvårdsutbildning m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 057 000 kr.

Ungdomsvård m. m.

83:o) **Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 1, s. 162—164), vilket innebär en ökning av anslaget med 5 238 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 26 586 000 kr.

84:o) **Ungdomsvårdsskolorna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 2, s. 164 och 165) innebärande en anslagsökning med 1 148 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ungdomsvårdsskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 7 848 000 kr.

85:o) **Ungdomsvårdsskolorna: Vård utom skola.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 3, s. 165—167), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ungdomsvårdsskolorna: Vård utom skola* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

86:o) **Ungdomsvårdsskolorna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 4, s. 168), vilket innebär en med 460 000 kr. ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ungdomsvårdsskolorna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kr.

87:o) **Ungdomsvårdsskolorna: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 5, s. 168 och 169), vilket innebär en med 130 000 kr. minskad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ungdomsvårdsskolorna: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kr.

88:o) **Ungdomsvårdsskolorna: Personalutbildning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 6, s. 169 och 170), vilket innebär en ökning av anslaget med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ungdomsvårdsskolorna: Personalutbildning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

89:o) **Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 7, s. 170 och 171), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

90:o) **Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor.** Kungl. Maj:t har (punkt I 8, s. 171 och 172) föreslagit riksdagen att till **Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor** för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 600 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Strandberg* (I: 289) och den andra inom andra kammaren av herr *Krönmark* och fru *Kristensson* (II: 361), har hemställts att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om ett anslag för budgetåret 1967/68 av 600 000 kr. till Statens ungdomsråd, vars verksamhet därigenom förutsättes upphöra.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 361.

Utskottet. Statens ungdomsråd tillsattes av Kungl. Maj:t år 1959 med uppgift att samordna och stimulera de frivilliga organisationernas arbete bland ungdom och att främja samverkan med motsvarande verksamhet från myndigheter samt med hem och skola.

1961 års riksdag (prop. 104, SU 88) anvisade för budgetåret 1961/62 600 000 kr. till **Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor** med huvudsyfte att främja ungdomens anpassning i samhället. För ändamålet har 1962—1966 års riksdagar anvisat samma årliga belopp. Det har ankommit på Kungl. Maj:t att närmare bestämma hur anvisade medel skall fördelas. Kungl. Maj:t har uppdragit åt Statens ungdomsråd att vara samordnande och rådgivande organ för verksamheten.

Vid de tre senaste riksdagarna har motioner om att anslag inte skulle anvisas lämnats utan bifall.

Kungl. Maj:t föreslår att anslaget även för budgetåret 1967/68 anvisas med oförändrat belopp 600 000 kr. I motionerna I: 289 och II: 361 hemställs, att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts förslag i angivet syfte att Statens ungdomsråds verksamhet upphör.

Motionärerna anför tvivel över lämpligheten av att Statens ungdomsråd planlägger kampanjer där den fria och frivilliga ungdomsverksamheten skall inrangeras och ifrågasätter behovet av ett organ med så höga administrationskostnader. Verksamheten kan enligt motionerna anförtros åt Sveriges ungdomsorganisationers landsråd.

Utskottet finner det liksom tidigare angeläget, att den inledda verksamheten får fortsätta efter de allmänna riktlinjer som lämnats utan erinran av 1961 års riksdag.

I fråga om dispositionen av anslaget anser utskottet att Kungl. Maj:t fortfarande bör ha att närmare bestämma hur anvisade medel skall fördelas.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 289 och II: 361, såvitt rör medelsanvisning, till *Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.;

II. att motionerna I: 289 och II: 361, till den del de ej behandlats under I., icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

91:o) **Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårds- lagarna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt I 9, s. 172 och 173), vilket innebär en anslagsökning med 1 milj. kr., hemställer utskottet, att riksdagen må till *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårds- lagarna m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kr.

Nykterhetsvård m. m.

92:o) **Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt J 1, s. 176—178), vilket innebär en ökning av anslaget med 1 543 000 kr., hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 8 772 000 kr.

93:o) **Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt J 2, s. 178 och 179), vilket innebär en ökning av anslaget med 175 000 kr., hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 4 045 000 kr.

94:o) **Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Utrustning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt J 3, s. 179 och 180), vilket innebär att anslaget förs upp med ett formellt belopp av 1 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Utrustning m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

95:o) **Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt J 4, s. 180—182), vilket innebär att anslaget ökas med 600 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

96:o) **Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt J 5, s. 182—185) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar av grunderna för bidrag till driftkostnader vid vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. att gälla fr. o. m. den 1 juli 1967, dels ock till Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 42 800 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 38 700 000 kr.

Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit, hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna de i statsrådsprotokollet förordade ändringarna av grunderna för bidrag till driftkostnader vid vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m., att gälla fr. o. m. den 1 juli 1967;

b) till *Bidrag till driftkostnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 42 800 000 kr.

97:o) **Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt J 6, s. 185 och 186), vilket innebär ett med 6 milj. kr. ökat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 44 000 000 kr.

98:o) **Utbildning och samverkan inom nykterhetsvården.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt J 7, s. 186 och 187), vilket innebär en med 110 000 kr. ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildning och samverkan inom nykterhetsvården* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 330 000 kr.

99:o) *Bidrag till Länkrörelsen m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt J 8, s. 188) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till Länkrörelsen m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 700 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 600 000 kr.

Till utskottet har remitterats en inom andra kammaren av herrar *Hedlund* och *Ohlin* (II: 231) väckt motion, såvitt angår hemställan att riksdagen måtte besluta a) att bemyndiga Kungl. Maj:t att använda 400 000 kr. under budgetåret 1967/68 för i motionen nämnd försöksverksamhet, samt b) att till frivilliga organisationer som vill bedriva upplysningsarbete och annan verksamhet för bekämpande av narkotikamissbruket anvisa ett förslagsanslag om 500 000 kr. under femte huvudtiteln för budgetåret 1967/68 att fördelas med 250 000 kr. till Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare (RFHL) och överskjutande del till övriga organisationer.

Motionen har i övriga delar hänvisats till andra lagutskottet.

Utskottet, som senare kommer att avge utlåtande i anledning av motionen II: 231 såvitt nu är i fråga, hemställer i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag,

att riksdagen må till *Bidrag till Länkrörelsen m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 700 000 kr.

Viss rehabiliteringsverksamhet

100:o) *Statens arbetsklirik.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt K 1, s. 190 och 191), innebärande en anslagshöjning med 130 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens arbetsklirik* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 980 000 kr.

101:o) *Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.* Kungl. Maj:t har (punkt K 2, s. 191 och 192) föreslagit riksdagen att till *Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 25 300 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 24 100 000 kr.

I förevarande sammanhang har utskottet haft följande motioner till behandling, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Bengtson* och *Dahlén* (I: 201) och den andra inom andra kammaren av herrar *Ohlin* och *Hedlund* (II: 261), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, *dels* att riksdagen måtte anslå ytterligare 50 000 kr. — i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag — för SVCR:s forskning och utvecklingsarbete rörande proteser åt neurosedynskadade barn och därför till Inva-

liditetsförebyggande åtgärder m. m. för budgetåret 1967/68 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 25 350 000 kr., dels att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tilläggsdirektiv för handikapputredningen, innebärande a) att utredningen om handikappforskningens organisation påskyndas i syfte att möjliggöra förslag om organisationen till 1968 års riksdag, b) att reglerna för bidrag till hörapparater blir föremål för översyn med beaktande av de synpunkter som framföres i motionerna, c) att vad som anförts i motionerna om behovet av stöd åt de handikappades fritids- och kulturaktiviteter måtte beaktas av utredningen, d) utredning om ökade möjligheter för de döva att få tillgång till tolk i samband med vård av olika slag samt under skolgång m. m., samt e) utredning angående folkhögskoleutbildning för döva,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 281) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 357), i vilka hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att förevarande motioner måtte överlämnas till handikapputredningen för beaktande.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 261 och I: 281.

Utskottet. Kungl. Maj:t föreslår att under anslaget anvisas 25 300 000 kr. Därvid har beräknats, i likhet med de tre senaste budgetåren, 100 000 kr. som bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering (SVCR) för protesforskning rörande neurosedynskadade barn.

I motionerna I: 201 och II: 261 föreslås att anslaget anvisas med utöver Kungl. Maj:ts förslag 50 000 kr., beräknat för nämnda protesforskning.

En klinisk-teknisk arbetsgrupp, den s. k. SVEN-gruppen med representanter från SVCR, Eugeniahemmet, Norrbackainstitutet, FOA m. fl., bedriver samplanering av såväl teknisk forskning och utvecklingsarbete som klinisk rehabilitering. En stor del av verksamheten ägnas åt de neurosedynskadade barnen. Verksamhet av stor betydelse för denna forskning bedrivs därutöver bl. a. av Norrbackainstitutet och Eugeniahemmet.

Protesforskning rörande neurosedynskadade barn och andra barn med medfödda missbildningar är enligt utskottets mening en angelägen uppgift. Insatserna på området är också betydande. De statliga bidrag som tillgodoförts SVEN-gruppens verksamhet utgörs, förutom av medel från förevarande anslag över riksförsäkringsverket av medel från statens tekniska forskningsråd och allmänna arvsfonden samt medel som anslås direkt till SVCR, Norrbackainstitutet och Eugeniahemmet.

Utskottet finner sig med hänsyn till de totala insatserna på området kunna godta departementschefens anslagsberäkning såvitt angår bidrag till protesforskning för neurosedynskadade barn. Då utskottet inte heller i 3 — *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 6 saml. Nr 5*

övrigt har erinran mot medelsberäkningen tillstyrks Kungl. Maj:ts förslag och avstyrks motionerna I: 201 och II: 261 i fråga om anslaget storlek.

I de nyssnämnda motionerna I: 201 och II: 261 hemställs vidare, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om vissa tilläggsdirektiv för handikapputredningen.

Handikapputredningen har att enligt sina direktiv ta upp överläggningar med SVCR samt de medicinska och tekniska forskningsråden rörande formerna för forsknings- och utvecklingsarbetet i fråga om de tekniska hjälpmedlen för handikappade. Denna del av utredningens uppdrag är redan prioriterad i dess arbete.

Utskottet fann föregående år (SU 1966:5) såväl vissa i motioner anförda som andra skäl tala för en översyn av gällande statsbidragsbestämmelser om bidrag till hörapparater och hemställde därför om en översyn av dessa bestämmelser utan begränsning till vissa åldersgrupper. Riksdagen beslutade i enlighet därmed. Kungl. Maj:t har därefter lämnat uppdrag i denna fråga till handikapputredningen.

I anledning av motioner till föregående års riksdag fann utskottet att handikapputredningen torde komma att beröra de handikappades rekreations- och fritidsaktiviteter. Detta gäller enligt vad utskottet erfarit även frågan om deras kulturaktiviteter.

Utredningens uppdrag torde enligt vad utskottet erfarit även täcka frågorna om de dövas tillgång till tolk m. m.

De i motionerna berörda betydelsefulla frågorna är enligt det anförda enligt redan gällande utredningsuppdrag föremål för handikapputredningens verksamhet och motionsyrkandena därför tillgodosedda. Utskottet förordar med hänsyn därtill ingen annan åtgärd än en hemställan att motionerna överlämnas till utredningen.

Motionerna I: 281 och II: 357 angående handikappvården utmynnar i hemställan, att motionerna överlämnas till handikapputredningen för beaktande.

Motionerna betonar vikten av att den förebyggande barnvården byggs ut och att försöksverksamheten med hälsokontroll av barn i 4-årsåldern läggs till grund för vidare åtgärder. Dessa frågor ägnas fortlöpande uppmärksamhet. En departementspromemoria om allmän hälsokontroll av 4-åringar har sänts på remiss till medicinalstyrelsen och sjukvårdshuvudmännen. Enligt utskottets mening bör därför motionerna i denna del inte heller nu föranleda någon riksdagens åtgärd.

En genomgripande utvidgning av ordinationsrätten för tekniska hjälpmedel har genomförts år 1966 efter förslag från medicinalstyrelsens hjälpmedelsnämnd som kontinuerligt följer dessa frågor. Medicinalstyrelsen har upplyst att landstingen nu bygger ut sin organisation för tillhandahållande av sådana hjälpmedel. Frågan om reseersättningar till handikappade behandlas av sjukförsäkringsutredningen. Utskottet anser att motionerna inte heller i dessa delar bör hänföras till handikapputredningen.

Utskottet, som inte vill motsätta sig att motionerna i övrigt överlämnas till handikapputredningen, hemställer,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 201 och II: 261, såvitt nu är i fråga, till *Invaliditetsförebyggande åtgärder m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 25 300 000 kr.;

II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 201 och II: 261, såvitt angår direktiv för handikapputredningen, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att motionerna i denna del överlämnas till nämnda utredning;

III. att motionerna I: 281 och II: 357 icke må föranleda annan åtgärd än att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att motionerna, såvitt angår central samordning av forskning och utveckling, överlämnas till handikapputredningen.

102:o) **Bidrag till vanförestalter m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt K 3, s. 192—195), vilket innebär en ökning av anslaget med 2,3 milj. kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal angående huvudmannaskapet för ortopedvården vid vanförestalten i Härnösand;

b) till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 14 900 000 kr.

103:o) **Bidrag till Eugeniahemmet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt K 4, s. 195 och 196), vilket innebär en med 450 000 kr. förhöjd medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 650 000 kr.

104:o) **Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade.** Kungl. Maj:t har (punkt K 5, s. 196 och 197) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 33 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 28 milj. kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena i första kammaren av herrar *Kaijser* och *Enarsson* (I: 403) och den andra inom andra kammaren av fröken *Ljunberg* och fröken *Wetterström* (II: 510), har hemställts att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av gällande kungörelse och tillämpningsbestämmelser rörande Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade i syfte att avlägsna hinder för ett rationellt utnyttjande av bidraget på sätt i motionerna angivits.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 510.

Utskottet. I syfte att avlägsna hinder för ett rationellt utnyttjande av anslagsmedlen förordas i motionerna I: 403 och II: 510 att riksdagen anholder om prövning av bestämmelserna om statsbidrag till vissa hjälpmedel för handikappade.

Nämnda statsbidrag utgår till sjukvårdshuvudmän m. fl. för ortopediska och andra hjälpmedel m. m. som på ordination tillhandahållits enskilda. I fråga om rullstol o. d. krävs för bidrag att den skall vara behövlig av ortopediska skäl. Såvitt angår annat hjälpmedel än proteser m. m. och transportmedel sägs att det skall vara särskilt avsett för handikappad.

Motionärerna anför att en prövning av de nämnda begränsande bestämmelsernas principer är erforderlig. Ett rationellt utnyttjande av bidraget kan inte tillgodoses enbart med revisioner av hjälpmedelsförteckningen.

Bidraget har införts som ett led i vården av de rörelsehindrade och andra handikappade. Utvidgningar har skett såväl i fråga om arten av hjälpmedlen som i fråga om ordinationsrätten. 1965 års riksdag bemyndigade Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i bidragsreglerna som kan finnas påkallade. Det hade befunnits angeläget att på så sätt ge möjligheter för att snabbt genomföra ändringar av bidragsbestämmelserna. Kungl. Maj:t har med stöd av bemyndigandet utfärdat en ny bidragskungörelse i oktober 1965.

Enligt utskottets mening förtjänar bl. a. frågan om kombinationshjälpmedlen uppmärksamhet. Utskottet utgår emellertid, som vid föregående års riksdag, från att Kungl. Maj:t och vederbörande myndigheter vidtar erforderliga åtgärder för en ändamålsenlig anpassning av bidragsreglerna. Med hänsyn därtill finner utskottet motionerna inte påkalla någon riksdagens åtgärd.

Utskottet, som inte har erinran mot anslagsberäkningen, hemställer,

I. att riksdagen må till *Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 33 000 000 kr.;

II. att motionerna I: 403 och II: 510 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

105:o) *Bidrag till hörapparater.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt K 6, s. 197 och 198), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hörapparater* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 7 000 000 kr.

106:o) *Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering.* Kungl. Maj:t har (punkt K 7, s. 198 och 199) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 425 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 375 000 kr.

I förevarande sammanhang har utskottet behandlat följande motioner, nämligen

dels de under punkten 101 omnämnda likalydande motionerna I: 201 av herrar *Bengtson* och *Dahlén* samt II: 261 av herrar *Ohlin* och *Hedlund*, i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte bevilja SVCR ytterligare 70 000 kr. — i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag — för forskningsarbetet rörande olika slags hjälpmedel för handikappade och därför till Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering för budgetåret 1967/68 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag av 495 000 kr.,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Kaijser* (I: 516) och den andra inom andra kammaren av fröken *Wetterström m. fl.* (II: 664), i vilka hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte till Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 575 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 261 och II: 664.

Utskottet. Kungl. Maj:t föreslår att anslag anvisas med 425 000 kr., innebärande en ökning med 50 000 kr. Av dessa medel beräknas 330 000 kr. för den tekniska verksamheten, 45 000 kr. för protesforskning m. m. och 50 000 kr. till den internationella informationscentralen.

I motionerna I: 201 och II: 261 förordas en höjning av anslaget med ytterligare 70 000 kr., avsedd att tillföras den tekniska verksamheten.

En ökning av anslaget med 150 000 kr. förordas i motionerna I: 516 och II: 664 under återopande av vikten av att ett centralt forsknings- och utvecklingscentrum kommer till stånd.

Utskottet anser att finansieringen av SVCR:s tekniska verksamhet bör underlättas. Detta mycket väsentliga och centrala arbete bör kunna bedrivas på längre sikt och utan alltför stort beroende av tillfälliga bidrag. Utskottet förordar därför att för den tekniska verksamheten beräknas 405 000 kr. och att anslaget sålunda bör anvisas med 500 000 kr.

Utskottet erinrar som förut om att formerna för forsknings- och utvecklingsarbetet rörande de tekniska hjälpmedlen för handikappade behandlas som en prioriterad fråga av handikapputredningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 201 och II: 261 samt I: 516 och II: 664, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till Svenska centralkommittén för rehabilitering* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 500 000 kr.

107:o) **Bidrag till De handikappades riksförbund.** Kungl. Maj:t har (punkt K 8, s. 199 och 200) föreslagit riksdagen att till Bidrag till De handikappades riksförbund för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 1 000 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 900 000 kr.

I förevarande sammanhang har utskottet haft följande motioner till behandling, nämligen

dels de under punkterna 101 och 106 omnämnda motionerna I: 201 av herrar *Bengtson* och *Dahlén* samt II: 261 av herrar *Ohlin* och *Hedlund*, i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte anslå ytterligare 200 000 kr. — i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag — till tekniska hjälpmedel för handikappade och därför till Bidrag till De handikappades riksförbund för budgetåret 1967/68 under femte huvudtiteln anvisa ett anslag av 1 200 000 kr.,

dels ock de under punkten 106 omnämnda motionerna I: 516 av herr *Kajser* samt II: 664 av fröken *Wetterström m. fl.*, i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte till Bidrag till De handikappades riksförbund för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 1 200 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionerna II: 261 och II: 664.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag att anvisa 1 000 000 kr. under anslaget innebär att medel beräknats med 600 000 kr. för sådana hjälpmedel för vilka statsbidrag inte utgår från det under punkten 104 behandlade anslaget eller eljest ersätts av allmänna medel, med 150 000 kr. för hydrauliska lyftplattor och hissar samt med 250 000 kr. för riksförbundets övriga verksamhet. Förslaget innebär vidare en ökning av anslaget jämfört med innevarande budgetår med 100 000 kr., vilken ökning beräknats för den allmänna verksamheten.

En ytterligare ökning av anslaget med 200 000 kr. föreslås i motionerna I: 201 och II: 261 samt I: 516 och II: 664. I samtliga dessa motioner har ökningen beräknats för bidragen till hjälpmedel.

1966 års riksdagsbeslut innebar, att för hjälpmedel beräknades 600 000 kr. eller 100 000 kr. mer än enligt Kungl. Maj:ts då framlagda förslag. Syftet med ökningen var att tillgodose ett äldre, ackumulerat medelsbehov. Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär att bidragsbeloppet bibehålls på den föregående år höjda nivån 600 000 kr.

Utskottet finner inte skäl frångå Kungl. Maj:ts förslag till medelsberäkning och avstyrker alltså motionerna. Liksom föregående år understryker utskottet vikten av att bidragen fördelas efter sådana grunder att de kommer de mest behövande till del.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 201 och II: 261 samt I: 516 och II: 664, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till De handikappades riksförbund* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 1 000 000 kr.

108:o) **Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt K 9, s. 200—202), vilket innebär en minskning av anslaget med 150 000 kr. men på grund av att rehabiliteringsverksamheten övertagits av skolöverstyrelsen medför en ökning med 50 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 265 000 kr.

109:o) **Bidrag till De blindas förening.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt K 10, s. 202 och 203), vilket innebär en ökning av anslaget med 250 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till De blindas förening* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 1 650 000 kr.

110:o) **Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt K 11, s. 203 och 204), vilket innebär att ett nytt anslag förs upp på riksstaten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befordran av blindskriftsförsändelser* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 860 000 kr.

Arbetskydd och arbetsmedicin

111:o) **Arbetskyddsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt I. 1, s. 206 och 207) föreslagit riksdagen att till Arbetskyddsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 413 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 035 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wirtén m. fl.* (I: 526) och den andra inom andra kammaren av herr *Westberg m. fl.* (II: 663), har — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa a) att Kungl. Maj:t måtte uppdra åt arbetskyddsstyrelsen att fastställa och utfärda normer för

skadligt buller, b) att Kungl. Maj:t tar initiativ till internationella bestämmelser beträffande skadligt buller samt c) om snabbutredning angående behovet av sakkunskap i bullerfrågor inom arbetarskyddsstyrelsen för bekämpande av buller.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen I: 526.

Utskottet. Motionerna I: 526 och II: 663 tar upp frågan om buller som yrkesrisk. Motionärerna framhåller att normer för skadligt buller snarast måste fastställas. Behovet av sakkunskap i bullerfrågor inom Arbetarskyddsstyrelsen bedöms böra snabbutredas.

Enligt vad utskottet erfarit har efter initiativ från arbetarskyddsstyrelsen arbetarskyddsnämnden föranställt om särskilda arbetsgrupper mot buller inom flera industribranscher. En av dessa grupper har tillsatts för cellulosa- och pappersindustrin. För detta arbete tas i anspråk akustiska experter representerande såväl teknik som medicin. Man förväntar att erfarenheterna skall kunna tillgodogöras även inom andra branscher. Kungl. Maj:t har bifallit en framställning från arbetarskyddsstyrelsen om bidrag med 100 000 kr. ur yrkesskadeförsäkringsfonden för dessa bullerundersökningar.

Bullerfrågorna uppmärksammas även internationellt. Sälunda uppges att inom International Standard Organization (ISO) normfrågorna ingående studeras. Inom WHO har sammanställts ett monografiskt material i ämnet. Även ILO har frågan på sitt program.

Enligt utskottets mening har redan så betydande initiativ tagits i dessa frågor, att någon riksdagens åtgärd inte är påkallad.

Utskottet, som inte har anledning till erinran mot medelsberäkningarna, hemställer,

I. att riksdagen må till *Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 413 000 kr.;

II. att motionerna I: 526 och II: 663, såvitt nu är i fråga, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

112:o) *Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt L 2, s. 207), vilket innebär en ökning av anslaget med 159 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 511 000 kr.

113:o) *Yrkesinspektionen: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har (punkt L 3, s. 207—209) föreslagit riksdagen att till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 667 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 891 000 kr.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner* (I: 89) och den andra inom andra kammaren av fru *Ryding m. fl.* (II: 121), har föreslagits a) att riksdagen under L. 3 Yrkesinspektionen i bil. 7 av statsverkspropositionen bifaller hemställan från arbetarskyddsstyrelsen om inrättandet av 11 förste distriktsingenjörstjänster och till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisar ett förslagsanslag av 6 842 000 kr., samt b) att riksdagen uttalar sig för att specialinspektionerna underställes arbetarskyddsstyrelsen och att yrkesinspektionens organisation med hänsyn härtill blir föremål för närmare översyn.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 121.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär att medel beräknats för sex nya tjänster som förste distriktsingenjör avsedda för en förstärkning av de mest arbetstyngda distrikten. I motionerna I: 89 och II: 121 tas myndighetens petitaäskande upp och föreslås att anslaget anvisas med belopp, beräknat för ytterligare fem sådana tjänster.

Utskottet finner Kungl. Maj:ts medelsberäkning kunna godtas.

I de nämnda motionerna I: 89 och II: 121 har vidare påkallats ett riksdagens uttalande för att specialinspektionerna underställs arbetarskyddsstyrelsen m. m.

Tillsyn å efterlevnaden av arbetarskyddslagen utövas av arbetarskyddsstyrelsen samt, under dess överinseende och ledning, av yrkesinspektionens befattningshavare och kommunala tjänstemän. Enligt Kungl. Maj:ts förordnande skall tillsynen inom vissa branschområden, vilken eljest ålegat yrkesinspektionen, utövas av specialinspektioner. Inom två områden har specialinspektionerna arbetarskyddsstyrelsen som chefsmyndighet. Övriga inspektioner lyder under annan myndighet.

Kungl. Maj:t har i juni 1966 meddelat bestämmelser i syfte bl. a. att förbättra kontakterna mellan sprängämnesinspektionen och arbetsmarknadsparterna. Utskottet har de två senaste åren (SU 1965: 155, 1966: 5) behandlat härmed sammanhängande frågor.

Utskottet, som förutsätter att frågorna om specialinspektionernas effektivitet även framgent följs av Kungl. Maj:t och berörda chefsmyndigheter, finner inte skäl till något riksdagens uttalande i ämnet.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 89 och II: 121, såvitt nu är i fråga, till *Yrkesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 667 000 kr.;

II. att motionerna I: 89 och II: 121, såvitt angår specialinspektionerna, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

114:o) Yrkesinspektionen: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt L 4, s. 209) innebärande en anslagsökning med 197 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Yrkesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 1 505 000 kr.

115:o) Arbetsmedicinska institutet: Avlöningar. Kungl. Maj:t har (punkt L 5, s. 209 och 210) föreslagit riksdagen att till Arbetsmedicinska institutet: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 342 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 800 000 kr.

I de under punkten 111 nämnda likalydande motionerna I: 526 av herr *Wirtén m. fl.* samt II: 663 av herr *Westberg m. fl.* har — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till inrättande av forskningsavdelning för arbetspsykologi och sociologi vid det arbetsmedicinska institutet.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 526.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär att medel beräknas för en utbyggnad av institutet i enlighet med till föregående års riksdag redovisad plan. I motionerna I: 526 och II: 663 föreslås riksdagen begära förslag till inrättande av en forskningsavdelning för arbetspsykologi och sociologi vid institutet. Motsvarande yrkande framställdes även i motioner till 1966 års riksdag.

Institutets styrelses anslagsäskanden, vilka godtagits av Kungl. Maj:t, har framställts i avvaktan på erfarenheter av den nya organisationen. Medel har redan för innevarande budgetår beräknats för arvoden till bl. a. en psykolog och en sociolog. Utskottet anser att, även om motionärernas förslag är angeläget, den fortsatta utbyggnaden bör ske med den redovisade planen som riktmärke och med hänsyn till de erfarenheter som institutets styrelse kan komma att framlägga.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Arbetsmedicinska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 342 000 kr.,

II. att motionerna I: 526 och II: 663, såvitt de avser viss utbyggnad av arbetsmedicinska institutet, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

116:o) Arbetsmedicinska institutet: Omkostnader. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt L 6, s. 210 och 211), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetsmedicinska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 780 000 kr.

117:o) *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område*. Kungl. Maj:t har (punkt L 7, s. 211) föreslagit riksdagen att till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 100 000 kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 100 000 kr.

I en inom andra kammaren av fru *Ryding m. fl.* väckt motion (II: 55) har hemställts att riksdagen beslutar uppräknat anslaget till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* med 50 000 kr. och för budgetåret 1967/68 anvisar ett anslag av 150 000 kr.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Utskottet. Kungl. Maj:t föreslår att anslaget förs upp med oförändrat belopp 100 000 kr. I motionen II: 55 föreslås att anslaget anvisas med 150 000 kr.

Kungl. Maj:t har under år 1966 för en ambulerande arbetarskyddsutställning ställt till förfogande 79 000 kr. ur yrkesskadeförsäkringsfonden. För deltagande i vissa utställningar har i januari 1967 ställts till förfogande 15 000 kr. över arbetarskyddsstyrelsens omkostnadsanslag. Från samma anslag täcks även nettokostnader om ca 25 000 kr. för broschyrer m. m. i arbetarskyddsfrågor. Upplysning i arbetarskydd sker också inom omskolning och yrkesutbildning. Även arbetsmarknadsparterna lämnar avsevärda bidrag till denna verksamhet.

Utskottet bedömer upplysningsverksamheten som viktig. Med hänsyn till de samlade insatserna kan dock Kungl. Maj:ts förslag anses godtagbart.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 55 till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1967/68 anvisa ett anslag av 100 000 kr.

Internationell samverkan

118:o) *Socialattachéer*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt M 1, s. 212 och 213), innebärande en med 15 000 kr. förhöjd medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialattachéer* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 385 000 kr.

119:o) **Internationellt socialpolitiskt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt M 2, s. 213 och 214), vilket innebär en ökning av anslaget med 375 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 2 275 000 kr.

120:o) **Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt M 3, s. 214), vilket innebär en ökning av anslaget med 735 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till världshälsovårdsorganisationen m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 3 460 000 kr.

121:o) **Vissa internationella resor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt M 4, s. 215), vilket innebär en minskning av anslaget med 10 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa internationella resor* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

122:o) **Vissa internationella kongresser i Sverige.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt M 5, s. 215), vilket innebär en minskning av anslaget med 40 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

Diverse

123:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Akademiska sjukhusets delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna N 1—5, s. 216 och 217), hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1967/68 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond* 30 000 kr.;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* 8 357 000 kr.;

- c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Akademiska sjukhusets delfond* 3 994 000 kr.;
- d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 17 066 000 kr.;
- e) till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* 201 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

124:o) **Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 1, s. 218) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Till- och ombyggnadsarbeten m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 340 000 kr.

125:o) **Utbyggande av karolinska sjukhuset.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 2, s. 218—225) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 13 500 000 kr.

126:o) **Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 3, s. 225—228) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 2 600 000 kr.

127:o) **Vissa byggnadsarbeten vid kliniker för psykiskt sjuka m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 4, s. 228—235), innebärande bl. a. ändrad anslagsrubrik, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid kliniker för psykiskt sjuka m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kr.

128:o) **Vissa byggnadsarbeten vid skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 5, s. 235) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 850 000 kr.

129:o) *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 6, s. 236—240) hemställer utskottet, att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid ungdomsvårdsskolorna* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 2 700 000 kr.

130:o) *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt II: 7, s. 240—243) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 725 000 kr.

Statens utlåningsfonder

131:o) *Statens bosättningslånefond*. Kungl. Maj:t har (punkt IV: 1, s. 244—246) föreslagit riksdagen att dels godkänna de av departementschefen förordade ändringarna av grunderna för statliga bosättningslån, att gälla fr. o. m. den 1 juli 1967, dels ock till Statens bosättningslånefond för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 25 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 20 milj. kr., varjämte 5 milj. kr. anvisats på tilläggsstat I.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fröken *Mattson m. fl.* (I: 286) och den andra inom andra kammaren av fru *Skantz m. fl.* (II: 370), har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att frågan om samhällets hjälp och stöd i samband med bosättning utreds.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen II: 370.

Utskottet har ingen erinran mot de förordade ändringarna av grunderna för långivningen eller mot anslagsberäkningen.

I motionerna I: 286 och II: 370 förordas en utredning av frågan om samhällets hjälp och stöd i samband med bosättning. Utskottet delar motionärernas mening om att det finns skäl att se över reglerna för bosättningslånen mot bakgrund av de förändringar som följt av bl. a. lägre äkten-skapsålder, längre studietid och svårigheterna att även den första tiden

därefter kunna disponera erforderliga medel för möbler och övriga inventarier.

Vad motionärerna anfört i fråga om de förändrade ekonomiska villkoren på bostadsmarknaden och kravet på ökad konsumentupplysning bör i detta sammanhang inte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må

a) godkänna i statsrådsprotokollet förordade ändringar av grunderna för statliga bosättningslån, att gälla fr. o. m. den 1 juli 1967;

b) till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 25 000 000 kr.;

II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 286 och II: 370 i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad utskottet anfört.

Fonden för låneunderstöd

132:o) Lån till anordnande av barnstugor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt V: 1, s. 247) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till anordnande av barnstugor* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kr.

133:o) Lån till byggande av sjukhem. Kungl. Maj:t har (punkt V: 2, s. 247 och 248) föreslagit riksdagen att till Lån till byggande av sjukhem för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 60 milj. kr.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 70 milj. kr.

I en inom andra kammaren av herr *Asp m. fl.* väckt motion (II: 642) har hemställts att riksdagen måtte besluta om sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse den 29 maj 1964 om statslån till sjukhem (nr 411), att dylikt lån kan utgå till landstingskommun och stad som ej tillhör landstingskommun till byggande av platser för långvarigt kroppssjuka och lätt-skötta psykiskt sjuka så att motionens syfte tillgodoses, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderligt förslag till ändring av författningstexten.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till motionen.

Utskottet. En kraftig utbyggnad av långtidssjukvården ingick som ett viktigt led i de reformer inom åldringsvården som beslutades vid 1964 års riksdag. I detta syfte infördes ett tidsbegränsat statligt lånestöd för byg-

gande av sjukhem för långvarigt kroppssjuka och lättskötta psykiskt sjuka personer. Lån utgår med 30 000 kronor per plats och är ränte- och amorteringsfria under fem år. Som lånevillkor ställdes bl. a. upp krav på att sjukhemmen skulle vara byggnadsmässigt fristående från andra institutioner, att byggnadsarbetena beträffande desamma påbörjades under tiden den 25 november 1963—31 december 1966 samt att de inrättades och utrustades så att de fick en hemliknande miljö. Syftet med att sjukhemmen skulle uppföras som fristående byggnader var att få en klar gränsdragning gentemot sjukhusanslutna vårdenheter för eftervård och rehabilitering, vilka slag av vårdenheter inte omfattades av lånestödet. Vid 1965 års riksdag beslutades i anledning av motioner att kravet på att sjukhem uppförs som fristående byggnad skulle upphävas och att statslån därför kan utgå oavsett om sjukhem inrättas som fristående byggnad eller sammanbyggt med annan vårdinrättning. Utskottet uttalade därvid bl. a., att det inte torde möta några större svårigheter att — i de fall ett sjukhem inrättas i direkt anslutning till annan vårdinrättning — fastställa vilka delar av ett byggnadskomplex som bör omfattas av lånestödet.

Genom beslut vid 1966 års riksdag flyttades tidsgränsen för lånestödet fram till den 30 juni 1969. Samtidigt uttalades att långivningen bör avse totalt 11 500 vårdplatser.

I motionen II: 642 anförs att statslån bör utgå till byggande av alla slag av vårdplatser för långvarigt kroppssjuka, antingen dessa är att betrakta som klinikplatser eller sjukhemsplatser och att enahanda synpunkter torde kunna anläggas på platser för lättskötta psykiskt sjuka. Motionärerna hemställer om ändring av ifrågavarande lånekungörelse så att det angivna syftet tillgodoses och om att utskottet utarbetar erforderligt förslag till ändring av författningstexten.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det i och för sig inte bör vara något hinder för lån att en vårdenhet utrustas för en mera kvalificerad långtidsvård. I samband med den vid 1965 års riksdag beslutade ändringen av lånereglerna uttalade utskottet bl. a. att skäl talar för att sjukhemmen inrättas på sådant sätt att de får en nära och bekväm anslutning till sådana kliniker och avdelningar som är av särskild betydelse för de långtidssjuka. Den förevarande långivningen till sjukhemsbyggandet måste dock innehålla någon form av gränsdragning. Oavsett hur denna sker kan gränsdragningsproblem uppstå. Utskottet är inte berett att förorda att de vid 1965 års riksdag beslutade principerna frångås. Utskottet vill erinra om att den totalnivå för långivningen som bestämdes vid 1966 års riksdag grundas på en uppskattning från sjukvårdshuvudmännens sida av det antal platser som beräknades komma till stånd med tillämpning av nu gällande principer i gränsdragningsfrågan.

Utskottet kan alltså inte tillstyrka motionen.

Mot departementschefens förslag till nivå för långivningen nästa budgetår samt anslagsberäkningen har utskottet ingen erinran.

Utskottet hemställer,

I. att riksdagen må till *Lån till byggande av sjukhem* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 60 000 000 kr.

II. att motionen II: 642 icke må av riksdagen bifallas.

134:o) *Lån till Svenska Diakoniss-Sällskapet för vissa byggnadsarbeten m. m. vid Erstagården*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt V: 3, s. 248—250) innebärande att ett nytt anslag förs upp på riksstaten hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till Svenska Diakoniss-Sällskapet för vissa byggnadsarbeten m. m. vid Erstagården* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 230 000 kr.

135:o) *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt V: 4, s. 250 och 251) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.

136:o) *Lån för ombyggnad av ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt V: 5, s. 251) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån för ombyggnad av ortopediska kliniken vid Norrbackainstitutet* för budgetåret 1967/68 anvisa ett investeringsanslag av 30 000 kr.

137:o) *Uppskjutna frågor*. Utskottet kommer senare att avge utlåtanden beträffande nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framlagda förslag, nämligen

dels

punkten

B 7. Folkpensioner;

dels

punkterna

E 1. Socialstyrelsen: Avlöningar,

E 2. Socialstyrelsen: Omkostnader,

E 3. Medicinalstyrelsen: Avlöningar,

E 4. Medicinalstyrelsen: Omkostnader,

E 5. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar,

E 6. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Omkostnader,

- E 7. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar,
 E 8. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader,
 E 9. Viss rationaliseringsverksamhet inom sjukvården,
 E 23. Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar,
 E 24. Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader,
 E 25. Svenska farmakopékommittén,
 E 26. Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar och
 E 27. Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader;
dels ock
 punkterna
 H 1. Statlig psykiatrisk sjukhusvård: Avlöningar,
 H 2. Statlig psykiatrisk sjukhusvård: Omkostnader samt
 H 6. Bidrag till psykiatrisk sjukvård i Stockholm, Göteborg och Malmö;
 vilket utskottet härmed får för riksdagen
 anmäla.

Stockholm den 17 mars 1967

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
 från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Einar Persson,
 Birger Andersson, Fritz Persson, Svensson, Kaijser, fru Wallentheim,
 herrar Bertil Petersson, Per Jacobsson, Edström, Åkerlund, Nils-Eric Gus-
 tafsson, Schött och Harald Pettersson; samt
 från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström, Blidfors, Mell-
 qvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Bergman, Mattsson, Turesson, fröken
 Olsson, herrar Gustafsson i Skellefteå, Johansson i Norrköping, Källstad,
 fru Holmberg, herrar Nilsson i Tvärålund, Mundebo och fröken Ljungberg.

Reservationer

1) vid *punkten 12* (Bidrag till sjukförsäkringen)

a) av herrar *Kaijser, Per Jacobsson, Edström, Åkerlund, Nils-Eric Gus-
 tafsson, Harald Pettersson, Mattsson, Gustafsson* i Skellefteå, *Källstad, Nils-
 son* i Tvärålund och *Mundebo*, vilka ansett att utskottet bort hemställa om
 förslag till utbyggd ungdomstandvård inom den allmänna sjukförsäkring-
 ens ram, och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 5, som börjar med »Motionerna
 anvisar» och slutar med »riksdagens åtgärd», bort ersättas med text av
 följande lydelse:

»En förbättring av ungdomstandvården måste enligt utskottets uppfattning ses som en utomordentligt angelägen uppgift för samhället. Efter avslutad skoltandvård i 15—16-årsåldern inträder ofta ett besvärande tandförfall beroende på att en stor del ungdomar p. g. a. fortsatt utbildning inte har råd att bekosta den ofta dyrbara tandvården. Inom folktandvården förekommer visserligen viss avgiftsreduktion för ungdomar i åldern 17—19 år, men folktandvårdens resurser är på många håll så hårt ansträngda att avsevärda väntetider — inte sällan upp till 3 år — uppkommer.

Utskottet finner att det i motionerna I: 397 och II: 512 anvisas en god väg för att möjliggöra en förbättring av ungdomstandvården, nämligen att ge ungdom i åldern 16—19 år rätt till ersättning för tandvård från allmänna försäkringen på samma sätt som vård meddelad i anslutning till havandeskap. Utskottet anser att en sådan begränsad reform bör kunna genomföras utan att avvakta den tillsatta utredningen om folktandvården.»

dels att utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 397 och II: 512, såvitt angår tandvårdsförmåner åt ungdom, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag innebärande att ungdom i åldern 16—19 år skall äga rätt till samma tandvårdsförmåner som nu gäller inom mödratandvården.»

b) av herrar *Kaijser, Per Jacobsson, Edström, Åkerlund, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Mattsson, Gustafsson* i Skellefteå, *Källstad, Nilsson* i Tvärålund och *Mundebo*, vilka ansett att utskottet bort hemställa om förslag som syftar till en förbättring av den förebyggande tandvården och upplysningsverksamheten på detta område och att därför det stycke i utskottets yttrande, som på s. 5 börjar med »I de» och på s. 6 slutar med »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»I de nämnda motionerna I: 397 och II: 512 föreslås riksdagen begära förslag som syftar till en förbättring av den förebyggande tandvården och upplysningsverksamheten på detta område. Utskottet finner det angeläget att vårdbehovet minskas genom en effektiv profylaktisk verksamhet särskilt bland barnen. Visserligen är en väsentlig del av denna verksamhet främst en huvudmännens uppgift. Olika möjligheter till omedelbara statliga initiativ torde emellertid finnas och utskottet biträder därför motionsyrkandena på denna punkt, samtidigt som utskottet även finner det angeläget att utredningen jämväl uppmärksammar dessa spørsmål.»

2) vid *punkten 21* (Bidrag till driften av barnstugor) av herrar *Per Jacobsson, Edström, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Mattsson, Gustafsson* i Skellefteå, *Källstad, Nilsson* i Tvärålund och *Mundebo*, vilka ansett att medel bort anvisas för statsbidrag till familjedaghemverksamhet m. m., och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 11, som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »här berörts», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet ser i likhet med motionärerna familjedaghemmen som en viktig del av den organiserade barntillsynen. Det föreliggande behovet av daghemsplatser är mycket omfattande. För att det skall kunna tillfredsställas krävs en kraftig utvidgning av barnstugeverksamheten. Därjämte måste man emellertid i ännu större utsträckning än hittills utnyttja de möjligheter som familjedaghemmen ger. Utskottet finner det i sammanhanget angeläget hänvisa till i motionerna refererade undersökningar som visar, att många familjer anser att familjedaghem är ett lika gott alternativ som daghem eller bättre än dessa för en del barn. Familjedaghemmen kan vara att föredraga framför andra tillsynsformer när det rör sig om infektiösa känsliga barn eller om barn med lindriga förkylningar som på grund av smittorisker inte tas emot på daghemmen. Speciellt värde måste familjedaghemmen ha för vissa hämmade barn och för barn till föräldrar, vilkas arbetstider inte överensstämmer med daghemmens öppethållande samt för barn som bor långt från daghem. Vidare finns det anledning uppmärksamma att familjedaghem i orter som saknar underlag för daghem kan vara den enda lösningen av barn-tillsynsfrågan.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att frågan om familjedaghemsvksamheten är så viktig att beslut nu bör fattas om statsbidrag till kommunerna för ifrågavarande verksamhet. För detta ändamål bör — med utgångspunkt från att kostnaderna för bidraget uppgår till ca 25 procent av kommunernas bruttokostnader — anvisas ett förslagsanslag av 6 milj. kr. under femte huvudtiteln. Kungl. Maj:t bör med beaktande av vad motionärerna anfört fastställa provisoriska bidragsregler. Utskottet delar jämväl motionärernas uppfattning om angelägenheten av att förslag till en mera definitiv lösning av förevarande fråga så snart som möjligt förelägges riksdagen.»

dels ock utskottet under III. bort hemställa

»III. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 204 och II: 260, såvitt nu är i fråga,

a) besluta om statsbidrag till av kommunerna bedriven familjedaghemsvksamhet och till *Bidrag till driften av familjedaghem* för budgetåret 1967/68 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.,

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till definitiv utformning av det statliga stödet till familjedaghemsvksamheten;»

3) vid *punkten 51* (Bidrag till driften av folktandvården) av herrar *Kajser, Per Jacobsson, Edström, Akerlund, Nils-Eric Gustafsson, Harald*

Pettersson, Mattsson, Gustafsson i Skellefteå, *Källstad, Nilsson* i Tvärålund och *Mundebo*, vilka — under förutsättning av bifall till reservationen 1 b) — ansett att

dels det stycke av utskottets yttrande på s. 20, som börjar med »Under punkten» och slutar med »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»Under punkten 12 har utskottet utvecklat sina synpunkter på motionerna I: 90 och II: 119 samt I: 397 och II: 512. Beträffande de två sistnämnda motionerna, har utskottet förklarat sig biträda motionsyrkandet bl. a. såvitt avser en förbättring av den förebyggande tandvården och upplysningsverksamheten på detta område.»

dels ock utskottets hemställan under IV. bort ha följande lydelse:

»IV. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 397 och II: 512, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till en förbättring av den förebyggande tandvården och upplysningsverksamheten på detta område.»

4) vid *punkten 81* (Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara) av herrar *Per Jacobsson, Edström, Nils-Eric Gustafsson, Harald Pettersson, Mattsson, Gustafsson* i Skellefteå, *Källstad, Nilsson* i Tvärålund och *Mundebo*, vilka ansett att för egentlig sjukvårdsutrustning för beredskapssjukhusen bör beräknas 1,3 milj. kr. mindre än enligt Kungl. Maj:ts förslag, och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 27, som börjar med »Till grund» och slutar med »och II: 644», bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar motionärernas uppfattning att Kungl. Maj:ts förslag i förevarande sammanhang bör reduceras med 1,3 milj. kr.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 510 och II: 644 till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1967/68 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.»

5) vid *punkten 90* (Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor) av herrar *Kajiser, Åkerlund, Schött, Turesson* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att anslaget bör disponeras på annat sätt än förut och att därför

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 30, som börjar med »Utskottet finner» och slutar med »skall fördelas», bort ha följande lydelse:

»Medel för det avsedda och viktiga ändamålet bör anvisas med av Kungl. Maj:t föreslaget belopp.

Utskottet anser emellertid i likhet med motionärerna, att den ifrågasvarande verksamheten inte som hittills bör uppdras åt statens ungdomsråd. På av motionärerna anförda skäl bör den verksamhet som anslaget möjlig-

gör i stället förtroendefullt uppdras åt Sveriges ungdomsorganisationers landsråd, som är de frivilliga ungdomsorganisationernas eget organ. Därmed skulle uppnås att medlen fick den bästa användningen för sitt syfte även genom bortfall av betydande administrationskostnader. Detta bör bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.»

dels ock utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 289 och II: 361, till den del de ej behandlats under I., i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad utskottet anfört om dispositionen av anslaget.»

6) vid *punkten 104* (Bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade) av herrar *Kaijser, Åkertlund, Schött, Turesson* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att riksdagen bort hemställa om prövning av bidragsreglerna och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 36 som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»Det lämnade bemyndigandet har inte lett till någon ändring av bidragsreglernas grundläggande principer. Dessa kvarstår i väsentliga delar som begränsande bestämmelser, tillkomna från helt andra och nu av utvecklingen passerade utgångspunkter. Denna utveckling, där bl. a. frågan om kombinationshjälpmedlen kräver ökad uppmärksamhet, motiverar en översyn av bidragsreglerna på sätt som motionärerna anfört.»

dels ock utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 403 och II: 510 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av gällande kungörelse och tillämpningsbestämmelser rörande bidrag till vissa hjälpmedel för handikappade i syfte att avlägsna hinder för ett rationellt utnyttjande av bidragen på sätt i motionerna angetts.»

7) vid *punkten 115* (Arbetsmedicinska institutet: Avlöningar) av herr *Källstad*.

8) vid *punkten 131* (Statens bosättningslånefond) av fru *Lewén-Eliasson*.